

תאריך: 4.8.2025
סימולין: 2223

אורנה צח-גלרט, רואת חשבון
כל הזכויות שמורות ©
ornacpa@ornazach.co.il
www.ornazach.co.il

דגשים למעסיקים
דמי אבטלה בחודש יוני 2025
בעקבות הוראת השעה מיום 23.7.2025
רו"ח אורנה צח-גלרט

המאמר מבוסס על המידע הידוע לכותבת ביום כתיבתו. לפני שימוש במידע יש להתעדכן בחוק ובאתרים השונים, כמו אתר הביטוח הלאומי, לשכת התעסוקה, רשות המסים ומשרד העבודה.

המאמר אינו מתעמק בדיני עבודה ובחוקים נלווים.

המידע במאמר נועד להסב את תשומת הלב לאמור בו ואינו מהווה ייעוץ או חוות דעת.
הקוראים מתבקשים לקבל עצה מקצועית לפני כל פעולה המסתמכת על המידע במאמר זה.

בכל מקום שרשום בלשון זכר הכוונה גם בלשון נקבה, אלא אם נרשם במפורש בלשון נקבה.
בכל מקום שרשום ה"חוק", הכוונה לחוק הביטוח הלאומי.

בתאריך 23.7.2025 פורסם ברשומות חוק התוכנית לסיוע כלכלי (הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ה-2025. הוראת השעה כוללת מתווה פיצוי למעסיק שניזוק או דמי אבטלה לעובד, בשל מבצע "עם כלביא", כדי לתת מענה סוציאלי לעובדים שהופסקה עבודתם בשל הגבלות פיקוד העורף:

1. מעסיק ששילם משכורת (לא חופשה בתשלום) וניזוק - מענק השתתפות בהוצאת שכר של העובדים. רשות המסים פרסמה ביום 27.7.2025 הוראת ביצוע מס' 09/2025 שכוללת הנחיות לציבור ודברי הסבר לקבלת פיצויים בעד "נזק עקיף" לעסקים.

2. מעסיק שפיטר את העובדים או הוציא אותם לחל"ת מיוזמתו בתקופת המבצע – הטבות בזכאות לדמי אבטלה לעובדים. הביטוח הלאומי פרסם הבהרות באתר האינטרנט.

הוראת השעה קבעה הגדרה לתקופה של 12 ימים רצופים שנקראת "התקופה הקובעת". התקופה הזו מתחילה ביום 13.6.2025 ומסתיימת ביום 24.6.2025. רק בתקופה הזו יש הטבות שמפורטות בהוראת השעה.

הוראת השעה מאפשרת לביטוח הלאומי זמן התארגנות של 30 ימים מיום פרסום החוק. על אף זמן ההתארגנות, הביטוח הלאומי כבר משלם דמי אבטלה לחלק מהמובטלים.

המובטלים יכולים להיות באחת מהקבוצות להלן:

1. מובטל חדש, שפוטר או הוצא לחל"ת בתוך התקופה הקובעת, ויכול להמשיך לקבל דמי אבטלה לפי החוק הרגיל גם לאחר התקופה הקובעת.

2. מובטל ממשיך, שפוטר או הוצא לחל"ת בתוך התקופה הקובעת.

3. מובטל חוזר, שפוטר או הוצא לחל"ת בתוך התקופה הקובעת.

4. שילוב של סעיפים 2 ו-3, כאשר שנת האבטלה הסתיימה ויש להתחיל שנת אבטלה חדשה.

לכל אחד מהמובטלים לעיל יש את הכללים המתאימים לפי החוק הרגיל ולפי הוראת השעה.

תאריך: 4.8.2025
סימולין: 2223

אורנה צח-גלרט, רואת חשבון
כל הזכויות שמורות ©
ornacpa@ornazach.co.il
www.ornazach.co.il

הוראות פיקוד העורף שלפיהן פעלו המעסיקים

משרד העבודה פרסם בתאריך 13.6.2025 הוראות למעסיקים ועדכן אותם בתאריך 29.6.2025. בהוראות הוצגו תרחישים שונים של מעסיקים ואיך משרד העבודה מציע לנהוג לגבי העובדים.

להלן דוגמה מאתר משרד העבודה, במקרה שבו על פי הנחיות פיקוד העורף מקום העבודה יכול לפעול, אך המעסיק בחר שלא לפתוח את העסק מסיבותיו. כיצד המעסיק צריך לפעול?

"על המעסיק לסכם מול עובדיו את הסדר ההיעדרות, בין היתר:

- הוצאת העובדים לחופשה שנתית עד 7 ימי חופשה ללא הודעה מוקדמת. באשר לחופשה העולה על שבעה ימים, על המעסיק להודיע לעובד על כך שבועיים מראש. לא ניתן להכניס את העובד ליתרת חופשה שלילית ללא הסכמת העובד המפורשת.
- הוצאת העובד לחופשה ללא תשלום בכפוף לקבלת הסכמת העובד המפורשת.
- מעבר לעבודה חלקית או גמישה לרבות צמצום היקף משרה ובלבד שהתקבלה הסכמת העובד. שינוי חד צדדי ללא הסכמת העובד עלול להיחשב כהרעה מוחשית בתנאי העסקה – יש לשים לב כי קיימות קבוצות מוגנות מכוח חוק עבודת נשים.
- ככל שבכל זאת המעסיק שוקל לסיים העסקת העובד, יש לקיים הליך פיטורים כדין ובשל נימוקים מוצדקים.

עובד שלא הסכים לחל"ת או ליתרת חופשה שלילית, אומנם אין הוראת חוק המחייבת תשלום שכר במצב זה, אך ייתכן והעובד יהיה זכאי לשכר עבור ימי עבודה שבהם העמיד את עצמו לרשות העבודה אך המעסיק סגר את העסק. לעניין זה על העובד להגיש תביעה בבית הדין לעבודה."

להלן דוגמה נוספת למקרה שבו על פי הנחיות פיקוד העורף מקום העבודה סגור. האם העובד זכאי לתשלום שכר?

"ככל שהעובדים נעדרו מהעבודה, שלא בשל אחת הסיבות המנויות בחוקי העבודה, כולל חופשה שנתית או מחלה, יחול האמור להלן:

עד כה לא נקבעה הזכות לשכר בשל היעדרות באזורים שהוכרז לגביהם מצב מיוחד זאת בשל ציות להוראות פיקוד העורף או בשל טיפול בילד שהמוסד הלימודי שלו נסגר לפי הוראות פיקוד העורף. במערכות קודמות קביעת הפיצוי וגובהו בעתות ואזורי הלחימה נבחן ומוכרע בדרך כלל, לקראת סוף המערכה או בדיעבד בדרך כלל בתום התקופה של הכרזה על מצב מיוחד בעורף.

בעבר, בעקבות הסכמים קיבוציים בין ארגוני המעסיקים והעובדים שהורחבו בצו בידי שר העבודה על כלל העובדים ותקנות מס רכוש, עובדים שנאלצו להישאר בבית ולשמור על ילדם (עד גיל 14) בעקבות הודעות פיקוד העורף קבלו תשלום שכרם כאילו עבדו.

אנו מצויים בעת לחימה ולאחריה תוסדר (במקור: תאוסדר) הזכאות לשכר. כאמור נושא הפיצוי והשכר המגיע לעובדים בעת היעדרם מהעבודה מוסדר בדרך כלל בדיעבד."

לאור האמור לעיל מטעם משרד העבודה, לאור ההסדרת הפיצוי למעסיקים ולעובדים לאחר שמשכורת יוני 2025 כבר שולמה, ולאור האפשרות לתקן את משכורות יוני 2025, מומלץ להשקיע מחשבה בכל החלטה שקשורה לעובדים, להתייעץ עם רואי חשבון או יועצי המס וגם עם עורכי דין בעניין דיני עבודה.

תיקון רטרואקטיבי של שכר יוני 2025 חייב להיעשות בתשומת לב מרבית. דרישה מעובד להחזיר כסף מחייבת את המעסיק לפעול לפי חוק הגנת השכר ובהתאם להסכמים הספציפיים שחלים עליו.

תאריך: 4.8.2025
סימולין: 2223

אורנה צח-גלרט, רואת חשבון
כל הזכויות שמורות ©
ornacpa@ornazach.co.il
www.ornazach.co.il

יש לשים לב לפני כל פעולה הקשורה לחל"ת:

1. כל מעסיק חייב לבדוק את חוקיות ההוצאה לחל"ת ואת התנאים שבהם אפשר להוציא עובד לחל"ת, בכל מקרה לגופו. בין היתר יש לבדוק את סוגי העובדים שלא ניתן להוציא לחל"ת או שהוצאה שלהם לחל"ת מחייבת היתר מיוחד. יש להתייחס גם להוראות שמפורטות בהוראת השעה לעניין דיני עבודה ולהשלכות הקשורות לחוקים השונים.
 2. מעסיק שניזוק במסגרת מבצע עם כלביא רשאי לקבל מענק השתתפות בעד חלק משכר העבודה של העובדים המזכים ולשמור על המשכיות העסק, במקום להוציא את העובדים לחל"ת, בתנאים שקבעה הוראת השעה.
 3. מעסיק לא יוכל להיות זכאי לקבל את מענק ההשתתפות בעד חלק מהוצאות השכר ששולם לעובדים שפוטרו או שהוצאו לחופשה ללא תשלום בתקופה הקובעת. התניה זו אמורה לייצר, על פי דברי ההסבר להצעת החוק, תמריץ למעסיק לשלם את שכר העובד בתקופת המלחמה (גם אם בדיעבד) וכך מממשת את מטרת רכיב השכר בנוסחת הפיצוי ומסייעת בשימור העובדים בעסק ובהמשכות העסקית של העסק בתקופת המשבר.
 4. מעסיק ששילם לעובד דמי חופשה בתשלום, תוך ניצול ימי החופשה של העובד, אינו זכאי למענק השתתפות בהוצאות שכר העבודה.
 5. עובד ששולמו לו דמי חופשה בתשלום אינו זכאי לקבל דמי אבטלה על פי החוק.
 6. הובהר בישיבות בוועדת הכספים כי אפשר לתקן את משכורת יוני 2025 רטרואקטיבית.
 7. תיקון משכורת יוני 2025 באופן רטרואקטיבי חייב להיעשות בהסדר בין העובד למעסיק בכפוף להוראות חוק הגנת השכר.
- למשל, יש לבדוק מבחינת דיני עבודה והתאמה למעסיק הספציפי מצב שבו מעסיק ששילם לעובד דמי חופשה בתשלום בגין היעדרות בתאריכים מסוימים בחודש יוני 2025 ואינו רוצה למנוע מהעובד את הזכאות לדמי אבטלה - את החובה להסדיר מול העובד באופן אישי ובכתב את עניין השבת דמי החופשה ועל המעסיק גם להחזיר את ימי החופשה שהוריד מהעובד ליתרת ימי החופשה של העובד.
- ככל שהסדר כאמור אפשרי למעסיק, ההסדר חייב להיות בכפוף להגבלות על ניכוי משכרו של העובד כאמור בסעיף 25 בחוק הגנת השכר. כלומר, הסדר בכתב שלפיו הניכוי לא יעלה על רבע משכר העבודה. יש לבחון אפשרות להסדיר עם העובד כי במקום השבת דמי חופשה העובד יקבל חופשה בחודש העוקב.
- המצב שונה כששולם לעובד שכר עבודה בגין עבודה בפועל, כי במקרה כזה שבו העובד עבד בפועל, המעסיק אינו רשאי לדרוש כספים מהעובד בחזרה.
- האמור לעיל נועד לתשומת לב בלבד. מובהר כי כל האמור חייב להיות לפי ייעוץ משפטי בנושא דיני עבודה.**
- המעסיקים יתקנו את תלושי השכר באופן שמבטא את ההסדר המוסכם בין הצדדים וכמובן יתקנו את כל הטפסים הרלוונטיים גם לצורכי מס הכנסה וגם לצורכי הביטוח הלאומי.
8. ייתכן שמעסיק יפטר עובד או יוציא את העובד לחל"ת במטרה שהעובד יקבל דמי אבטלה, ובפועל העובד יקבל דמי אבטלה נמוכים מאד יחסית לשכר העבודה שלו או שלא יקבל אותם כלל.
- להלן כמה דוגמאות (דוגמאות נוספות בהמשך המאמר):
- מובטל חדש שפוטרו לאלתר בתקופה הקובעת, אמור לקבל פיצוי חוקי בשל אי מתן הודעה מוקדמת של עד 30 ימים. במהלך ההודעה המוקדמת החוקית לא מגיעים למובטל דמי אבטלה.

תאריך: 4.8.2025
סימולין: 2223

אורנה צח-גלרט, רואת חשבון
כל הזכויות שמורות ©
ornacpa@ornazach.co.il
www.ornazach.co.il

ממובטלים שמקבלים קצבת פרישה (כמו פנסיה מצה"ל), הביטוח הלאומי מנכה מדמי האבטלה שלהם את ההכנסה היומית (הפנסיה מחולקת ל-30), עד לשלילת דמי האבטלה.

ככל שהעובד הוצא לחל"ת ביוזמת המעסיק ועבד יותר מיומיים במהלך המבצע, יחול עליו החוק הרגיל של דמי האבטלה.

ככל שהעובד היה בחל"ת עד 9 ימים בתקופת המבצע - לא יקבל דמי אבטלה בעד ימים אלה.

עובדים יומיים יקבלו דמי אבטלה רק אם הופסקה העסקתם על פי הוראת השעה. כלומר, פוטרו או הוצאו לחל"ת ביוזמת המעסיק ובהסכמת העובד. ככל שהמעסיק לא הזמין אותם לעבוד בימי המבצע, הם לא יקבלו דמי אבטלה כי לא הופסקה העסקתם לעניין דמי אבטלה.

נקודות חשובות בדמי האבטלה, בשגרה

דמי אבטלה משולמים לתושבי ישראל, שהם עובדים שכירים לפי דיני עבודה, ולמי שמוגדרים שכירים לפי חוק הביטוח הלאומי, שחדלו לעבוד (יחסי העבודה נותקו או הושעו ביוזמת המעסיק), והם אינם בעלי שליטה במישרין או בעקיפין בחברת מעטים, בהתאם לגיל ולמספר התלויים במובטל.

חוק הביטוח הלאומי קובע למובטל מספר ימי אבטלה שאותם הוא יכול לנצל במשך 12 חודשים (נשים בתנאים מסוימים רשאיות לנצל את מספר הימים במשך 18 חודשים). **ל-12 חודשים אלה קוראים שנת אבטלה או תקופת אבטלה, או שנת זכאות.**

מדמי האבטלה מנכים הכנסות שיש למובטל בתקופת האבטלה: ממשכורת, ממשלח יד ומקצבת פרישה.

התאריך הקובע לתחילת שנת האבטלה - ה-1 בחודש שבו התחילה תקופת האבטלה, ובלבד שחלפו 12 חודשים לפחות מה-1 בחודש שבו התחילה תקופת האבטלה הקודמת, למעט חריגים.

מובטל שנמצא כבר בשנת האבטלה - כל עוד המובטל נמצא בתוך שנת האבטלה:

- הוא אינו מגיש תביעה חדשה לדמי אבטלה לביטוח הלאומי.
- הבסיס לחישוב דמי האבטלה אינו מחושב מחדש אם המובטל חזר לעבוד במשכורת גבוהה יותר או נמוכה יותר בתוך תקופת האבטלה והופסקה עבודתו פעם נוספת.
- לא נבדקת סיבת הפסקת העבודה בתוך שנת האבטלה.

תחילת תקופת האבטלה - יום האבטלה הראשון הוא היום שבו התמלאו כל התנאים לזכאות לדמי אבטלה.

התנאים המוקדמים לזכאות לדמי אבטלה לפי החוק הרגיל

1. המובטל תושב ישראל או תושב ארעי.
2. המובטל צבר תקופת אכשרה מתאימה כעובד הזכאי לשכר שמעסיקו חייב בתשלום דמי ביטוח בעדו, כולל תקופת חל"ת בחודשיים הראשונים, כחייל או מתנדב בשירות לאומי, עובד חייב בעד עצמו, ומי שכלול בתוספת הראשונה של צו סיווג מבטחים, למשל, מורי דרך, אמנים, שחקנים, מרצים, מורים, מדריכים ועוד.
3. תקופת האכשרה היא של 12 חודשי עבודה כעובד שכיר כשמתקיימים יחסי עובד ומעסיק בכל תקופת האכשרה, או קיום התנאים שבתוספת הראשונה של צו סיווג מבטחים, וכולל גם חלק ימי שירות סדיר, מתוך 18 חודשים שאותם ניתן לפעמים להאריך.
4. לפי סעיף 6ב בחוק הביטוח הלאומי, בעלי שליטה בחברת מעטים לפי ההגדרות בסעיפים 32 ו-76 לפקודת מס הכנסה אינם זכאים לקבל דמי אבטלה ואינם משלמים בעד ענף ביטוח אבטלה. כלומר, הם לא צברו תקופת אכשרה. הגדרת קרוב בסעיף 76 בפקודה היא הגדרה רחבה מאד, אך הביטוח הלאומי בודק לעומק ולא שולל זכאות רק בשל הגדרת קרוב בסעיף.

תאריך: 4.8.2025
סימול: 2223

אורנה צח-גלר, רואת חשבון
כל הזכויות שמורות ©
ornacpa@ornazach.co.il
www.ornazach.co.il

5. בעלי מניות שעובדים בחברה שבה הם מחזיקים מניות, וכן קרובי משפחה שעובדים אצל בני משפחה, בחברה וגם בעסק שאינו מאגד כחברה, נבדקים בקפדנות יתר כשהם תובעים דמי אבטלה. נבדקת שליטה עקיפה בחברה ונבדקים בקפדנות יחסי עובד ומעסיק. יש מקרים שבהם נערכת חקירה.
6. המובטל פוטר, התפטר או הוצא לחל"ת כפוי (ביוזמת המעסיק) בגיל שעולה על גיל 20 (בתנאים מסוימים גם בגיל צעיר מגיל 20) ועד גיל 67 (לגברים ולנשים), כמפורט בלוח א' בחלק ב (הגיל המרבי לביטוח אבטלה ולתשלום דמי אבטלה). בהתפטרות שאינה מוצדקת לפי התקנות, המובטל אינו זכאי לדמי אבטלה במשך 90 הימים הראשונים מיום הפסקת העבודה. מי שיצא לחל"ת מיוזמתו אינו זכאי לדמי אבטלה.
7. המובטל רשום בלשכת התעסוקה כמחוסר עבודה, התייצב כחוק בלשכת התעסוקה כדורש עבודה (תנאי בסיסי לזכאות לדמי אבטלה), מוכן ומסוגל לעבודה במקצועו או בכל עבודה אחרת המתאימה לו, ולשכת התעסוקה לא הציעה לו עבודה מתאימה.
8. מובטל חדש ומובטל שסיים את שנת האבטלה הקודמת, חייבים להגיש תביעה לביטוח הלאומי כדי לקבל דמי אבטלה. הרישום בלשכת התעסוקה אינו מחליף את חובת הגשת התביעה לדמי אבטלה בהפסקת עבודה לראשונה.
9. עדכון המצב התעסוקתי בלשכת התעסוקה אינו מחליף את העדכון בביטוח הלאומי.

הסבר על ההקלות בזכאות עובדים לדמי אבטלה לפי הוראת השעה:

- הוראת השעה קובעת הקלות בזכאות לדמי אבטלה לעובדים שהופסקה העסקתם במהלך התקופה הקובעת, בימי מבצע "עם כלביא".
- התקופה הקובעת בהוראת השעה** - התקופה שמיום 13 ביוני 2025 עד יום 24 ביוני 2025.
- רישום והתייצבות בלשכת שירות התעסוקה** - עובד שהופסקה העסקתו מקבל דמי אבטלה בהתאם לימים שלשכת שירות התעסוקה מאשרת לביטוח הלאומי שהעובד התייצב בהם.
- לגבי תוקף הרישום הרטרואקטיבי בלשכת התעסוקה יש להתעדכן בלשכת התעסוקה. מוקד שירות התעסוקה *9687.
- לשכת התעסוקה פרסמה ביום 21.7.2025 הדרכה לשירות המאפשר דיווח מקוון לשירות התעסוקה על ההוצאה לחל"ת כדי להבטיח מיצוי זכויות בצורה פשוטה, מהירה ונגישה.
- יכולים לדווח בדיווח המקוון מובטלים שהוצאו לחל"ת בין המועדים 13.6.2025 ועד 24.6.2025. המעסיקים רשאים להגיש דיווח מרוכז של כלל העובדים שהוצאו לחל"ת בקובץ אקסל. דיווח זה חוסך את תהליך הרישום האישי של העובדים.
- הדיווח הוא באמצעות מערכת ההזדהות הלאומית. כדי לבחון זכאות לדמי אבטלה על פי הוראת השעה, העובד אמור להיות רשום בלשכת התעסוקה ועליו להגיש תביעה לדמי אבטלה.
- תביעה לדמי אבטלה** - בשל מגבלות השיהוי בהגשת תביעה לדמי אבטלה, מובטל חדש רשאי לתבוע דמי אבטלה עד 31.5.2026.
- תביעה לדמי אבטלה יש למלא באופן מקוון. לכל תביעה מקוונת המערכת דורשת לצרף מסמך שיכול להיות אחד משניים:
1. אישור המעסיק על ההוצאה לחל"ת.

תאריך: 4.8.2025
סימולין: 2223

אורנה צח-גלרט, רואת חשבון
כל הזכויות שמורות ©
ornacpa@ornazach.co.il
www.ornazach.co.il

2. אם המעסיק שידר לביטוח הלאומי לפני הגשת התביעה לדמי אבטלה טופס 100 ייעודי לגמלאות, מעודכן ונכון, עם תקופת החל"ת המדויקת, אפשר לצרף לתביעה הצהרה של העובד במקום את אישור המעסיק. העובד מאשר בהצהרה לביטוח הלאומי, שהמעסיק שידר טופס 100 ייעודי לגמלאות ואת התאריך שבו העובד יצא לחל"ת וחזר מהחל"ת (יש לבדוק שהתאריכים מתאימים למכתב שהמעסיק מסר לעובד על ההוצאה לחל"ת).

יש לשים לב שאם היה פיצול בתקופת החל"ת - התאריכים יירשמו במדויק בטופס 100 ייעודי לגמלאות. שידור לא מדויק יגרור טעות בחישוב דמי האבטלה, או עלול לשלול את הזכאות לחלוטין.

תקופת אכשרה כעובד שכיר - תקופת האכשרה המינימלית למבוטח שהופסקה העסקתו במהלך התקופה הקובעת היא 6 חודשים (לא רצופים) במקום 12 חודשים מתוך 18 החודשים כפי שהוסבר לעיל. יום עבודה אחד בחודש לפחות נחשב לעניין תקופת האכשרה כחודש עבודה מלא.

מבוטחים מיוחדים:

- חייל משוחרר רשאי לכלול עד 3 חודשים של ימי השירות הסדיר בתקופת האכשרה המקוצרת של 6 החודשים.
- לאדם עם מוגבלות תקופת האכשרה המינימלית היא 3 חודשים במקום 6 חודשים כאמור לעיל. אדם עם מוגבלות מוגדר בהוראת השעה כמקבל קצבה מסוימת או זכאי לפטור ממס לפי סעיף 9(5) לפקודה.
- למבוטח שהתגורר ביישוב ספר שפונה, כמפורט בהוראת השעה, תקופה האכשרה היא חודשיים בלבד.

חישוב דמי האבטלה - הבסיס לדמי האבטלה מחושב לפי השכר היומי הממוצע, לגבי מובטל שאינו חייל, שמבוסס על ההכנסה שממנה מגיעים דמי ביטוח אבטלה בתקופה של ששת החודשים הקלנדריים האחרונים שבעד שולמו דמי ביטוח אבטלה לפני התאריך הקובע, לא נמוך משכר המינימום וסך הבסיס לא יעלה על התקרה לחישוב דמי ביטוח. כדי לחשב את השכר היומי, יש לחלק את החישוב ב-150.

הביטוח הלאומי אינו משלם דמי אבטלה עבור יום שבת. הוא משלם דמי אבטלה רק בעד ימי העבודה האפשריים בחודש מסוים שבהם העובד היה מובטל. בתקופה הקובעת היו שני ימי שבת.

עד גיל 28 שיעור דמי האבטלה כאחוז מהשכר מתחיל ב-60% בשכר של 3,000 ש"ח בחודש בממוצע (72 ש"ח ליום) ויורד עד 31% ככל שהשכר עולה עם מגבלת תקרה.

מגיל 28 ומעלה שיעור דמי האבטלה כאחוז מהשכר מתחיל ב-80% בשכר של 3,000 ש"ח בחודש בממוצע (96 ש"ח ליום) ויורד עד 40% ככל שהשכר עולה עם מגבלת תקרה.

דמי אבטלה מרביים למובטל חדש שווים לשכר הממוצע לפי סעיף 2 בחוק הביטוח הלאומי לעניין גמלאות והם 13,316 ש"ח בחודש. למובטל חוזר עד גיל 40 ולמובטל ממשיך - דמי האבטלה המרביים יכולים להיות נמוכים יותר.

ככל שבחודש אחד למשל העובד עבד מספר ימים קטן, ויש לו בסך הכל שישה חודשי עבודה שמזכים אותו בדמי האבטלה, הבסיס של דמי האבטלה יהיה נמוך מהממוצע שהוא ציפה לקבל.

הפסקת העסקה - הוראת השעה מגדירה את התנאים להפסקת העסקת עובד לעניין זכאות לדמי אבטלה בתקופה הקובעת:

1. הודעת המעסיק על פיטורי העובד.
2. הוצאת העובד לחופשה ללא תשלום על פי החוק הרגיל בסעיף 177א בחוק, עם שינויים שמפורטים בהוראת השעה.

תאריך: 4.8.2025
סימולין: 2223

אורנה צח-גלרט, רואת חשבון
כל הזכויות שמורות ©
ornacpa@ornazach.co.il
www.ornazach.co.il

הוראת השעה כוללת הקלות לעובדים שהוצאו לחל"ת ביוזמת המעסיק, כמפורט להלן:

תנאים לזכאות לדמי אבטלה לעובד בחל"ת - סעיף 177א בחוק הביטוח הלאומי קובע, כי נוסף על התנאים המוקדמים לזכאות לדמי אבטלה שיש למובטלים שפוטרו, דמי האבטלה ישולמו לעובד בשל הוצאתו לחל"ת אם מתקיימים שני תנאים:

1. בשגרה - העובד הוצא לחופשה ללא תשלום ביוזמת המעסיק ל-30 ימי חל"ת רצופים לפחות. בספירת ימי החל"ת הרצופים נכללים גם ימי שישי, שבת וחגים.
- הוראת השעה - מפחיתה את מספר ימי החל"ת הרצופים ל-12 ימים לפחות, במקום 30 ימי חל"ת רצופים לפחות.
2. בשגרה - העובד אינו זכאי לשכר בתקופת החל"ת. לכן, לפי החוק הרגיל, ככל שהמעסיק מחזיר את העובד לעבוד אצלו, אפילו למשרה חלקית או ליום עבודה אחד, הזכאות לתשלום דמי האבטלה תיבדק בביטוח הלאומי ועלולה להישלל.
- הוראת השעה - לא יראו עד שני ימי עבודה, שבהם עבד העובד במהלך התקופה הקובעת בתקופה מיום 13.6.2025 ועד 24.6.2025, כהפסקה ברצף ימי החופשה ללא תשלום. כלומר, העובד לא יקבל דמי אבטלה בעד ימים אלה וגם בעד ימי שבת.
- ככל שהעובד עבד יותר משני ימי עבודה בתוך תקופת החל"ת בתקופה הקובעת, עלולה להישלל הזכאות לדמי אבטלה.

כלומר, סיכום של שני הסעיפים לעיל:

ככל שלא יהיו 12 ימים רצופים לפחות של חל"ת ברוטו, מיום ליום כולל ימי מנוחה, לא תהיה זכאות לדמי אבטלה. בתוך התקופה הזו של 12 הימים לפחות העובד יכול לעבוד לכל היותר יום אחד או יומיים במהלך התקופה הקובעת, שבהם העובד לא יקבל דמי אבטלה, אך הם לא יפגעו בזכאות לדמי אבטלה.

בוטל הכפל של דמי אבטלה וחופשה לעניין תשלום דמי האבטלה בתקופה הקובעת - בהוראת השעה הוסר הקיזוז של ימי החופשה הצבורים מדמי האבטלה לעניין תשלום דמי האבטלה בתקופה הקובעת, והעובד יקבל דמי אבטלה החל מהיום הראשון של החל"ת בתקופה הקובעת.

אין קיזוז של חמישה ימי אבטלה ראשונים בתקופה הראשונה שחלה בתקופה הקובעת - הוראת השעה מבטלת את ימי האמתנה בתקופה הראשונה שחלה בתקופה הקובעת בלבד.

ימים אלה מכונים בביטוח הלאומי: "ימי אמתנה" (לשים לב שהמילה אמתנה רשומה עם האות א ולא עם האות ה) - בכל תקופה של ארבעה חודשים רצופים לא מביאים בחשבון לצורך תשלום דמי אבטלה את חמשת ימי האבטלה הראשונים, שתחילתם בתאריך הקובע (הימים האלה משולמים למובטל בהמשך התקופה, ככל שהתייצב בלשכת התעסוקה ולא נמצאה לו עבודה והם לא נגרעים מסך ימי האבטלה).

מובטלים שמקבלים קצבת פרישה מעבודה, מהצבא, מהמשטרה ומשירות בתי הסוהר - הקצבה מחולקת ל-30 ומקוזזת מדמי האבטלה ליום. קצבת אובדן כושר עבודה לתקופה מוגבלת אינה נחשבת לקצבת פרישה לעניין הקיזוז. אין הקלות בהוראת השעה.

קיזוז הכנסות מעבודה וממשלח יד מדמי אבטלה - בית הדין הארצי לעבודה קבע ביום 26.3.2017 בעניינו של נמרוד גרון (עב"ל 39009-02-16) שהמתכונת לחישוב ההכנסה שיש לנכות מדמי אבטלה היא לפי סעיפים 344 בחוק (חישוב חודשי לעובד שכיר) ו-345 בחוק (חישוב שנתי לעצמאי).

מובטלים עם הכנסות ממשלח יד בתקופת הזכאות לדמי אבטלה - ההכנסה הרשומה בביטוח הלאומי כהכנסה ממשלח יד מקוזזת מדמי האבטלה בחישוב של ממוצע יומי. סעיף 176 לחוק הביטוח הלאומי מתייחס למשלח יד ולא להגדרת העצמאי בסעיף 1 בחוק הביטוח הלאומי, לכן הקיזוז כולל גם הכנסות של עצמאי שאינו עונה להגדרה.

תאריך: 4.8.2025
סימול: 2223

אורנה צח-גלר, רואת חשבון

כל הזכויות שמורות ©

ornacpa@ornazach.co.il

www.ornazach.co.il

הקיצוז נעשה בשלב ראשון לפי ההכנסה המשמשת בסיס למקדמות של העצמאי (גם אם לא נקבעו מקדמות). בשלב השני הביטוח הלאומי מביא בחשבון בקיצוז מדמי האבטלה כל הכנסה של עצמאי ממשלח יד, שמגיעה בשומה ממס הכנסה לביטוח הלאומי.

על פי הוראת השעה ובדומה להקלה בחודשים הראשונים של מלחמת חרבות ברזל, זכאי לדמי אבטלה שיש לו הכנסה מעיסוקו במשלח ידו **כעובד עצמאי בתקופה הקובעת**, תחושב הכנסתו לעניין הניכוי באותה התקופה, על אף האמור בסעיף 345 או לפיו, על פי אישור של רואה חשבון או יועץ מס בדבר הכנסותיו בתקופה האמורה (יש לשים לב שהוראת השעה חלה רק על מי שרשום בביטוח הלאומי כעובד עצמאי לפי ההגדרה בסעיף 1 בחוק הביטוח הלאומי). זו הקלה חשובה מאד לעובד עצמאי שהעסק שלו היה סגור בתקופה הקובעת ולכן ההכנסה שלו בחודש יוני 2025 הייתה נמוכה יותר מאשר הבסיס למקדמות בחישוב חודשי וככל הנראה גם מחישוב הממוצע החודשי של ההכנסות בשומה.

ניכוי ההכנסה כעצמאי לפי ההקלה בהוראת השעה יתבצע לפי הצהרה ואישור רו"ח או יועץ מס בטופס בל/1503 – הצהרה על הכנסות כעצמאי בתקופת מלחמת "חרבות ברזל" או "עם כלביא". מדובר בדיווח עבור כל חודש יוני 2025. הצהרת המייצג אמורה להסתמך על הצהרת המובטל ובהתאם לנתונים בספרי הנהלת החשבונות, שלא בוקרו, ו/או למסמכים שהוצגו בפני המייצג.

על פי דברי ההסבר להצעת החוק, זכאי לדמי אבטלה שיש לו גם הכנסות כעובד עצמאי, יוכל להגיש אישור כאמור. כלומר, על פי דברי ההסבר, ככל שהעצמאי לא יביא אישור כאמור, הביטוח הלאומי ינכה את ההכנסה הממוצעת היומית בהתאם לבסיס למקדמות ולאחר מכן יערוך התאמות בהתאם לשומה.

הזכאות לדמי האבטלה תינתן על פי התשלום כשכיר. ככל שהמובטל אינו מוסר את טופס 1503 לביטוח הלאומי ביחד עם התביעה לדמי האבטלה, הביטוח הלאומי ינכה את ההכנסה כעצמאי על פי הבסיס למקדמות בחודש יוני 2025. לאחר שהמובטל ישלח את הטופס למחלקת אבטלה, ייערך חישוב מתוקן. לאחר שתגיע שומה של מס הכנסה לביטוח הלאומי, הביטוח הלאומי יערוך התחשבות לגבי דמי הביטוח הלאומי ולא יתקן את דמי האבטלה למובטל שמסר עבור חודש יוני 2025 טופס 1503 עם חישוב נמוך יותר של הכנסות.

דמי אבטלה לבעלי הכנסות מעבודה כעובד שכיר - הביטוח הלאומי מקטין את ההכנסות כעובד שכיר מדמי האבטלה על פי החוק הרגיל. אין הקלה בהוראת השעה.

מובטלת בגיל פרישה - דמי האבטלה נחשבים להכנסה מעבודה במבחן ההכנסות לקצבת אזרח ותיק.

דמי אבטלה לעובדים שכירים לפי צו סיווג מבוטחים - מי שמוגדרים כשכירים לפי התוספת הראשונה בצו סיווג מבוטחים זכאים לדמי אבטלה. הדיווח לביטוח הלאומי נעשה בטופס בל/622. המובטל או המייצג שלו שהוא רואה חשבון או יועץ מס, רושמים בטופס בטבלה א' הכנסה ללא מע"מ שנוכו ממנה דמי ביטוח ובטבלה ב' רושמים את ההכנסה ללא מע"מ שלא נוכו ממנה דמי ביטוח. כל אלה בחודשים 12/2024 ועד 5/2025, כדי ליצור תקופת אכשרה של 6 חודשים לפחות, וכן סכום הכנסה לצורך חישוב דמי האבטלה. הצהרת המייצג בטופס אמורה להסתמך על הצהרת המובטל ובהתאם לנתונים בספרי הנהלת החשבונות, שלא בוקרו, ו/או למסמכים שהוצגו בפני המייצג.

מובטל חוזר מתחת לגיל 40 - על פי סעיף 171א לחוק הביטוח הלאומי, סך ימי האבטלה בכל התביעות של מובטל שגילו אינו עולה על 40 שנה במשך 48 חודשים, לא יעלה על 180% ממספר הימים המירבי של המובטל וסכום דמי האבטלה ליום לא יעלה על 85% מסכום דמי האבטלה המרביים ביתרת התקופה הקובעת.

ההקלה בהוראת השעה היא רק במספר ימי האבטלה, למי שסיים את ימי האבטלה על פי הסעיף לפני התקופה הקובעת או במהלכה ולא נותרו לו ימי זכאות, והתאריך הקובע לגבי חל בתקופה הקובעת. הוא יהיה זכאי לדמי אבטלה בעד הימים שבהם לא היה מועסק במהלך התקופה הקובעת, למעט ימי שבת.

תאריך: 4.8.2025
סימולין: 2223

אורנה צח-גלרט, רואת חשבון

כל הזכויות שמורות ©

ornacpa@ornazach.co.il

www.ornazach.co.il

עולה מהסעיף וזו העמדה של הביטוח הלאומי בנושא, שיש שני תנאים לזכאות של מובטל חוזר כאמור לדמי אבטלה:

1. תאריך הפסקת העבודה הוא בתקופה הקובעת.

2. הוא מובטל חדש, שמגיש תביעה חדשה לדמי אבטלה, עם תאריך קובע שהוא יוני 2025. מובטל פעיל שנמצא במהלך שנת האבטלה והסתיימו ימי האבטלה שלו, אינו רשאי להגיש תביעה חדשה ולכן אינו זכאי לקבל דמי אבטלה.

תשלום אבטלה שנה אחר שנה - על פי סעיף 171 לחוק הביטוח הלאומי, בתביעות עוקבות שהוגשו שנה אחר שנה, מספר ימי האבטלה יחושב בכל חודש בהתאם לימי האבטלה ששולמו ב-11 החודשים הקודמים לחודש התשלום, גם אם ימי האבטלה שייכים לתביעה הקודמת, למעט חריגים כמו למשל מובטל שהפך לעצמאי במשך התקופה המיוחדת. סעיף זה הוחרג בהוראת השעה רק למפונים.

מבוטח המתגורר ביישוב שפונה או שתושביו הוצאו לרענון במסגרת מלחמת חרבות ברזל - למבוטחים שכלולים בהגדרה שבהוראת השעה, יאריכו את דמי האבטלה בתנאים שבחוק בעד הימים שבהם לא היו מועסקים במהלך התקופה הקובעת, על אף סעיפים 171 ו-171א בחוק הביטוח הלאומי. למפונים אין הגבלות על הזכאות לדמי אבטלה בתקופה הקובעת, ככל שאין להם זכאות לימי אבטלה, כשמקסימום ימי האבטלה שיקבלו בהארכת הזכאות בתקופה הקובעת הם 10 ימי אבטלה (שהם 12 ימי חל"ת פחות שתי שבתות, ככל שהיו בחל"ת במשך כל התקופה הקובעת).

בני גיל 67 ומעלה - התיקון מאפשר לתושבי ישראל, בגיל 67 ומעלה, שאינם זכאים לדמי אבטלה לפי החוק בשל הגיל ואינם זכאים למענק סיוע ליישובים מפונים כמפורט בהוראת השעה, לקבל מענק מיוחד אם פוטרו או הוצאו לחל"ת בתקופה הקובעת, לאחר שעבדו במשך 3 חודשים רצופים, באותם התנאים המוקדמים של דמי האבטלה. סכום המענק מחושב לפי אחוז מהשכר, אך לא יעלה על 134 ש"ח ליום כפול מספר הימים שבהם היה מחוסר עבודה בתקופה הקובעת ולא יותר מ-12 ימים. כמו בדמי אבטלה, אפשר יהיה להגיש את הבקשה למענק עד 12 חודשים מתחילת הוראת השעה.

חובת המעסיק לדווח ולשלם דמי ביטוח בעבור מי שנמצא בחל"ת במשך חודש מלא או חודשיים מלאים - התקופה הקובעת קצרה מחודש ימים. החובה לשלם על עובד בחל"ת רלוונטית רק אם המעסיק הוציא את העובד לחל"ת לתקופה שכוללת בתוכה חודש מלא מתחילתו ועד סופו, והעובד לא עבד במקום אחר כעובד שכיר באותו החודש ולא היה רשום בביטוח הלאומי כעובד עצמאי.

טופס 100 שמשדר המעסיק - המובטל מאשר לביטוח הלאומי בטופס התביעה לדמי האבטלה לבקש מהמעסיק טופס 100 ייעודי לגמלאות. המובטל רשאי לבקש מהמעסיק לשדר מיוזמתו את טופס 100 ייעודי לגמלאות לביטוח הלאומי.

הביטוח הלאומי מקבל מידע על תקופת החל"ת גם מטופס 100 חודשי שחובה לשדר אותו על פי החוק, כאשר הטופס ממולא היטב ואין בו פיצול של ימי החל"ת.

הטופס הדרוש לעניין דמי האבטלה הוא טופס 100 ייעודי לגמלאות לביטוח הלאומי. בכל מקרה, חשוב שלא יהיה פער בתקופת החל"ת בין טופס 100 חודשי לטופס 100 ייעודי. למשל, דוגמה למצב שאינו תקין:

המעסיק שידר טופס 100 ייעודי לגמלאות עם חל"ת של 12 ימים בחודש יוני 2025, כדי שהעובד יקבל דמי אבטלה, ושידר בו זמנית טופס 100 חודשי לחודש יוני 2025 עם משכורת רגילה של 22 ימי עבודה. יש לבדוק התאמה. מדובר במצב לא חוקי ולא תקין.

כאשר המעסיק שידר את טופס 100 הייעודי לגמלאות נכון ומדויק, העובד רשאי להגיש הצהרה עצמית כאמור לעיל בטופס התביעה המקוונת לדמי אבטלה, במקום אישור המעסיק על החל"ת.

כיוון שהדיווח הוא רטרואקטיבי, יש לבדוק היטב שתקופת החל"ת שמופיעה בטופס 100 חודשי וייעודי היא 12 ימים או יותר וגם לבדוק את ימי העבודה בתוך התקופה הקובעת.

תאריך: 4.8.2025
סימול: 2223

אורנה צח-גלרט, רואת חשבון
כל הזכויות שמורות ©
ornacpa@ornazach.co.il
www.ornazach.co.il

מעסיק שכבר הגיש דיווח על החל"ת והתברר שהדיווח אינו נכון (למשל, דיווח שגוי על 30 ימי חל"ת או 14 ימי חל"ת או ללא תאריך חזרה מהחל"ת), ישדר שוב עם דיווח מדויק.

תאריך הפסקת עבודה של העובד לעניין טופס 100 הוא יום העבודה האחרון של העובד אצל המעסיק. למשל, עובד הוצא לחל"ת ביוזמת המעסיק ביום שישי 13.6.2024 – יום העבודה האחרון שלו לעניין החל"ת הוא 12.6.2024, על אף שמדובר ביום חמישי והעובד בפועל יצא לחל"ת רק ביום ראשון כי הוא לא עובד בימי שישי ושב. מומלץ לבדוק בכל מערכת שכר את אופן רישום יום העבודה האחרון.

הדיווח על החל"ת הוא מיום ליום ולא לפי ימי עבודה. יש לציין את ימי העבודה שהיו בזמן החל"ת.

ככל שהחל"ת ממשיך גם בחודש יולי 2025 ואילך, המעסיק אמור לשדר לביטוח הלאומי טופס 100 ייעודי לגמלאות מעודכן לאחר שהעובד חזר לעבוד.

אורנה צח-גלרט - רואת חשבון משנת 1984, יועצת ומרצה בתחומי הביטוח הלאומי ומייצגת בביטוח הלאומי. בעלת ותק בתחומי הביטוח הלאומי של יותר מ-30 שנים, כולל שילוב תחומי ידע קשורים כמו מיסוי היחיד, משכורות ועוד.

בעלים ומנכ"לית משרד רו"ח אורנה צח וחברת אורנה צח בע"מ לייעוץ ולפתרונות אסטרטגיים לפי חוק הביטוח הלאומי.

מסייעת בתחומי הביטוח הלאומי לחברות ולארגונים שמעסיקים עובדים, לבעלי עסקים, ליחידים ולישראלים ברילוקיישן, שרוצים לפעול לפי החוק, להבין איך לפעול נכון מול המערכת, לשמור על הזכויות בביטוח הלאומי ולמצוא פתרונות לסוגיות מורכבות בתחומי הביטוח הלאומי.

מרצה על חוק הביטוח הלאומי לארגונים וכן באקדמיה ובמסגרות מקצועיות.

משנת 1994 ועד ינואר 2025 שימשה כיו"ר ועדת הקשר הארצית של לשכת רואי חשבון עם הביטוח הלאומי ופעילה בחקיקת הביטוח הלאומי כנציגת לשכת רואי חשבון בוועדות הכנסת.

כיוון שאורנה התמחתה גם בתחום הרפואה הטבעית, בדגש על הפחתת סטרס ולחץ בעבודה ובחיים, אורנה משלבת בין הביטוח הלאומי לסטרס, וגם מרצה בנושא הסטרס לרואי חשבון, לאנשי כספים ושכר וגם בארגונים, בשילוב דוגמאות וסיפורים מעולמות הביטוח הלאומי.

הנוסח המובא לעיל אינו מחליף את החקיקה, את התקדימים מפסקי הדין או את הנוסח המלא של פרסומי הביטוח הלאומי, אלא בא להסב את תשומת הלב לאמור בהם.

כל המידע המוצג במאמר הוא מידע כללי בלבד, ואין בו כדי להוות ייעוץ ו/או חוות דעת או המלצה לנקיטת הליכים או להימנעות מהם. הכותבת אינה נושאת באחריות כלשהי כלפי הקוראים ואלה נדרשים לקבל עצה מקצועית לפני כל פעולה המסתמכת על המידע האמור.

כל הזכויות שמורות © אין להעתיק, להעביר, לצלם או לפרסם ללא אישור מהכותבת. ט.ל.ח.